

Oponentský posudek diplomové práce:

Sandra Hrachová: Československá sociální politika v letech 1945-1948, FFUK-Praha 2009, obor: politologie, 277 stran.

Sandra Hrachová se ujala nelehkého tématu. Třebaže k němu je již k dispozici relativně rozsáhlé množství literatury (zvl. z pera Lenky Kalinové), jeho soustavné zpracování stále chybí. A právě její text toto „bílé místo“ vhodně doplňuje. Proto bych dal autorce k úvaze, aby uvážila jeho publikaci alespoň v podobě rozsáhlejší časopisecké studie.

Z hlediska pramenů a literatury je práce velmi solidní. V zásadě všechny tituly skutečně relevantní literatury využila a to nikoli jen v závěrečném seznamu. Podobně i pramenná základna je solidní. Spíše se soustředila na archivní fondy, zatímco titulů dobové periodické literatury je omezený počet. O to více však autorka tyto zdroje informačně vytěžila.

Z jazykového hlediska rovněž nemám zásadních námitek. Práce je stylisticky obstojná a čtivá. Autorka pouze zápasí s překlepy, což s ohledem na značný objem textu je i v jisté míře omluvitelné, a také se jmény (Bamovský místo Barnovský na s. 20 je asi jen zjevný překlep. Ovšem jméno Ramesh Mishra činí autorce opakované problémy).

Cíl své práce autorka shrnula následovně: „Postihnout změnu konceptu a praxe sociální politiky v období let 1945-1948, proměnu jejího charakteru a formy a s tím i podstatu nově budovaného československého sociálního státu.“ (s. 11). Třebaže problematiky Protektorátu, Slovenského státu a I. republiky se text dotýká jen okrajově, lze říci, že díky zřetelné kontinuitě vývoje v období, kterým se zabývá, se jí tyto cíle podařilo i tak zdárně splnit.

Příjemná je na této práci skutečnost, že se autorka v zásadě dokázala oprostit od moralizujícího slovníku, který se dodnes v historiografii často objevuje, kdy jsou komunisté stavěni do pozice „zlých“ a nekomunistické „dobrých“. V sociálně politických otázkách takový přístup nutně vede k problematickým závěrům. Z jejího přístupu je zjevné, že usilovala (a to úspěšně) o pochopení jednání jednotlivých subjektů v rámci sociálního systému s ohledem na jejich pozici v tomto systému a zájmech a očekáváních sociálních skupin, jež reprezentovaly.

Námítky bych měl ohledně struktury práce. Je velmi podrobně členěna, což je sice prospěšné, ale tím, že kapitoly a subkapitoly nečísluje, tak je struktura značně nepřehledná.

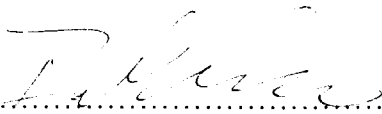
Práce také trpí obvyklým neduhem, která potká pilné studenty při důkladné pramenné heuristice. Nashromáždí velké množství materiálu, který pak chtějí v textu maximálně využít, což vede k zahlcení textu množstvím faktografických údajů různé míry důležitosti. V textu se pak ztrácí podstatné mezi nepodstatným.

U práce s historickými prameny je velmi záslužné, že autorka rozsáhle využívala teoretickou literaturu (a to v nezanedbatelné míře i zahraniční), což činí její diplomovou práci zajímavou i z hlediska konceptuálního (vedle mimořádného úsilí co do množství prostudovaného archivního materiálu).

Jako otázku do diskuse během obhajoby bych uvedl následující. Autorka vytvořila v zásadě historický text. Když však na straně 29 hovoří o funkcích sociální politiky, vychází striktně z dnešního chápání, které čerpá především z práce Anny Arnoldové, jež bych považoval za zřetelně zatížené normativními představami spojenými se sociálně tržní ekonomikou. Tento ahistorický přístup v sobě skrývá riziko poměrování dobové praxe našimi dnešními kritérii. Bylo by asi adekvátnější v tomto směru sáhnout po dobové národohospodářské literatuře.

Není pochyb o tom, že Sandra Hrachová vytvořila vysoce nadprůměrný text, pokud beru v úvahu obvyklé standardy diplomových prací na humanitních oborech UK. Proto k němu nemám závažnějších námitek a plně jej doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 18. září 2009

.....
PhDr. JUDr. Jakub Rákosník, Ph.D.